N°. 196. DE GRONDWET. 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

WOENSDAG 11 JANUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau, De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 90, Ned. Cour.

Het April-Ministerie.

II.

De toestand, waarin Europa zich op dit oogenblik bevindt, is, wie durft het te ontveinzen, allezins hagchelijk. Niemand weet, of niet het naaste oogenblik een oorlog daadwerkelijk zal losbarsten, die Engeland en Frankrijk gezamentlijk vijandig tegenover den reus van het Noorden zal doen staan. Wie kan voorzien, welke houding Oostenrijk en Pruissen daarbij zullen aannemen; en wie bepaalt de uitgestrektheid der verwikkeling, waarin alle Staten van Europa, min of meer, zullen worden medegesleept? Zal, terwijl de legers of de vloten der vijandige Mogendheden elkander bestrijden, de gisting, onder de bevolkingen zelve sedert 1848 onderdrukt, zich geen uitweg banen onder begunstiging der algemeene verwarring? Zal het aan kleine Staten, gelijk Nederland en Belgie, gegund zijn, om neutraal te blijven, om toeschouwers te blijven van den grooten worstelstrijd, die met uitbarsting dreigt? Zullen zelfs — en dit is een voornaam punt — bij het *behoud* van den vrede langs den weg der diplomatieke onderhandelingen, of bij het *herstel* van den vrede, nadat door het zwaard de bepalingen zijn voorgeschreven, kleine Staten, gelijk Nederland en Belgie, in het eerste geval in de toekomst, in het tweede welligt zeer ophanden, niet in het geval kunnen komen, dat *zij* de dupe zijn van het gerezen geschil?

Hoogstgewigtige vraagstukken, die, omdat ze vraagstukken van den dag zijn, de ernstige overweging verdienen van ieder, die het Vaderland lief heeft. Het is voor een grooten en magtigen Staat menigmaal veel gemakkelijker open en rond partij te kiezen, dan het voor een kleinen Staat, gelijk de onze, is, om, onder het oorlogs-alarm en de machinatiën eener fijn geslepene diplomatie, het wijze midden te houden, onzijdig te blijven zonder de eer des lands te krenken en zijne onafhankelijkheid te handhaven.

Een diepe, scherpzinnige, geoefende blik is er toe noodig, om, in tijden als de tegenwoordige, den rusteloozen en onrustbarenden gang der Europesche diplomatie na te gaan; om met een fijn oordeel te onderscheiden de verschijnselen en de kiemen van gevaar, die, op de oppervlakte of in de diepte van den stroom der gebeurtenissen, zich opdoen voor de eer, de belangen en de onafhankelijkheid van het dierbare Vaderland. Er is eene veeljarige ondervinding en bovendien eene studie, van uur tot uur, toe noodig, om het schip van den Staat tusschen de brandingen door, van de verbolgen en *roofgierige* zee van den strijd der groote Mogendheden, veilig heen te sturen. Meer dan ooit heeft de Staat thans ervaren loodsen noodig op die [illegible] waar het gevaar het meeste dreigt; en [illegible] behooren, met geoefende hand, gepeild te worden.

Vooral Parijs en Londen. Is de zamenstemming tusschen deze beide mededingsters opregt en kan zij van duurzamen aard blijven? Ziedaar het groote vraagstuk, meenen wij, waarin de geheele toekomst van Europa zich oplost. Bij duurzame welgemeende zamenstemming van Frankrijk en Engeland loopen, de kleine Staten althans, geen zoo dringend gevaar. Maar het is zoo vreemd van eene zamenstemming tusschen Frankrijk en Engeland te hooren gewagen, dat men niet zwartgallig behoeft te zijn, om nog altijd een adder onder het gras verscholen te vreezen. Het zou toch niet de eerste keer zijn, dat Frankrijk zich plotseling van Engeland afkeerde en dat het sein, in het Noorden opgestoken, van achteren bleek eigenlijk in het Westen te zijn gegeven.

Deze toestand, waardoor Europa zich als het ware op een vulkaan bevindt, wier uitbarsting met ieder oogenblik dood en verderf kan aanbrengen, maakt het noodzakelijk en tot pligt, meenen wij, te onderzoeken de [illegible], of wij ons met gerustheid ten aanzien van het [illegible] der Buitenlandsche Zaken op het April-Ministerie mogen verlaten?

Wanneer wij zien, dat een man op den vergevorderden leeftijd van den heer VAN HALL, in deze benarde tijden, moedig of vermetel de zware portefeuille van Finantiën vereenigt bij de zoo veel geoefendheid, zoo veel studie, zoo veel kalm overleg vereischende van *Buitenlandsche Zaken;* wanneer wij lezen, hoe zelfs in het even kleine Belgie, de Minister van Buitenlandsche Zaken soms halve nachten doorbrengt in het lezen of stellen van depêches en nota's, en welk eene loffelijke bedrijvigheid dáár heerscht, ten einde toch geen enkel middel te verzuimen, dat strekken kan om zich buiten den stroom te houden; wanneer wij zien, dat de kleine Noordsche Mogendheden zich, door een verbond, hebben trachten te versterken tegen mogelijke gebeurtenissen en hunnen handel en hunne handelsvloot te stellen onder de vlag der neutraliteit; wanneer wij niets vernemen van 't geen *hier* gedaan wordt, om, door naauwere vereeniging met Belgie, — ons eenig plechtanker — sterk te zijn tegen hetgeen plotseling een dreigend aanzien verkrijgen kan; ja, dan meenen wij te mogen vragen: telt de heer VAN HALL de tijdsomstandigheden inderdaad zóó ligt, of is de heer VAN HALL dan waarlijk een star van de eerste grootte, flonkerende boven alle Staatslieden van Europa?

Het openbaar leven van den heer VAN HALL is rijk aan wisselingen. Beurteling Minister van Justitie, van financiën, van R. C. Eeredienst en van Buitenlandsche Zaken schijnt de heer VAN HALL bij het ambt ook het verstand te ontvangen. Wij zullen over de *afgelegde* loopbaan thans niet spreken; maar onze zorg voor het Vaderland eischt, dat wij onderzoeken op welke titels de heer VAN HALL de portefeuille van buitenlandsche Zaken heeft durven aanvaarden? Eene portefeuille, thans door ieder als zoo zwaarwigtig beschouwd, en door den heer VAN HALL zoo nietig geteld, dat hij er die van financiën bij durft voegen?

Wat heeft de heer VAN HALL ooit gedaan, om ons, in deze hagchelijke tijden, te doen gerust zijn over de teederste belangen van het land? Is, in zijne parlementaire loopbaan, ooit gebleken, dat hij een diepen blik in het Europesche Statenstelsel heeft geslagen, of eene studie gemaakt van de diplomatie? Nooit. Zijn geschriften over Staats- of Volkenregt van zijne hand bekend, zoodat men zeggen kon: »hij *kent* de buitenlandsche Staatkunde«? Geen enkel.

Het eenige bewijs van het diplomatiek talent van den heer VAN HALL is geleverd in het verdrag van 2 November 1842, waaraan hij zoo een groot aandeel had. Dat is echter een treurig bewijs geweest, geheel ongeschikt om ons thans gerust te doen zijn. Bij dat tractaat is van groote onhandigheid blijk gegeven. De verhouding van Limburg tot den Duitschen bond, de Luxemburgsche zaken bleven ongeregeld en hebben daardoor later zoo vele beslommering verwekt; de beruchte Russische schuld, waarvoor men in 1851 nog moest bloeden, werd door dit verdrag geboren en zoo vele andere bewijzen meer, dat de heer VAN HALL op den titel van diplomaat geen aanspraak maken mag.

Tusschen het tractaat van 1842 en de Aprilbeweging van 1853 ligt wel voor den heer VAN HALL een werkzaam tijdvak; maar geen enkele dag, geen enkel uur, waarin, door een nieuw feit, de onhandigheid van 1842 op het gebied der diplomatie werd goed gemaakt, of zelfs waaruit blijken kon, dat de heer VAN HALL zijn oog op de buitenlandsche zaken hield gevestigd.

Van het ongelukkige tractaat van 1842 sprong de heer VAN HALL, in 1853, over eene klove van 11 jaren, aan binnenlandsche politiek besteed, naar de *Buitenlandsche Zaken.*

Welke bewijzen zijn, sedert, openbaar geworden, in staat om het vaderland te overtuigen, dat zijne buitenlandsche zaken in *deze* dagen aan bekwame handen zijn toevertreuwd?

Drie [illegible]

Onze gezant te Rome, door het vorig Ministerie *teruggeroepen*, ontving den last *te blijven.* Roomsch en onroomsch waren het eens, dat *de vorm* der allocutie afgescheiden was van de zaak, en terwijl de constitutionnele partij slechts *den vorm* veroordeelde, verklaarde de »tegenovergestelde rigting« zich tegen *beiden.* Dat door *den vorm* de diplomatieke usantiën en de vriendschappelijke verstandhouding was gekrenkt: daarover was geen verschil; en, terwijl de waardigheid van Nederland gebiedend eischte, dat men zich over deze krenking gevoelig betoonde, wijdde de heer VAN HALL zijne portefeuille van Buitenlandsche Zaken in, met Nederland te voorzien van een stalen pantser, voor de pijlen der krenking ondoordringbaar. Een kleine Staat, als de onze, die over het zwaard, dat de toekomst van Europa beslist, niet beschikken kan, behoort meer dan een magtig land naijverig te zijn op de onkreukbaarheid van zijne eer. Zóó hebben onze voorvaderen het steeds begrepen; en dit diepe, alom gevestigde besef, dat men den Nederlandschen Leeuw nooit straffeloos beleedigt, heeft ons groot gemaakt en magtig. Daarentegen heeft de heer VAN HALL, den vorm loslatende, waartegen wij het regt hadden op te komen, zich gemengd in *de zaak*, die ons niet aanging. Hij liet dus na, wat hij, naar onze overtuiging, had behooren te doen, en deed wat hij had behooren na te laten.

De heer LIGHTENVELT werd — en dit is het tweede bewijs — naar Rome gezonden. Was het niet genoeg, dat onze gezant bevel had ontvangen te Rome te blijven; moest nu *een tweede gezant* gaan betuigen, dat Nederland zich door den vorm *niet* gekrenkt achtte? Wat heeft de heer LIGHTENVELT te Rome uitgevoerd? Niemand weet het; maar wij betwijfelen, of *deze* zending na hetgeen vooraf is gegaan, wel zal hebben bijgedragen, om ons in de achting en den eerbied der Buitenlandsche Kabinetten te doen rijzen.

De derde, openbare handeling van den heer VAN HALL is de benoeming van den heer LIGHTENVELT tot gezant te Parijs. Wat, in 's hemels naam! heeft de heer LIGHTENVELT ooit uitgevoerd, om hem te Parijs, waar welligt de knoop ligt van de toekomst van Europa, onze belangen te doen vertegenwoordigen?

Is het zijne reis naar Limburg, in 1848, waar zoo vele beloften zijn gedaan, die niet nagekomen werden? Zijne reis naar Rome in 1853? Zijn lidmaatschap van den Hoogen Raad? Zijn ministerschap van de R. C. Eeredienst? Zijn regterlijk requisitoir tegen het afgetreden bewind, toen men verwachtte te vernemen, wat eigenlijk het doel der zending was geweest?

Wij beschouwen het dienen van het Vaderland niet cijnsbaar, gelijk *de Nederlander*, aan de overweging: »waarmede doen wij Roomschen of Onroomschen genoegen?« Wij juichen de benoeming van den heer LIGHTENVELT niet toe, omdat zij welligt eenigermate kan vergoêlijken de verguizing, die aan de Roomsch-Catholijken in het afgeloopen jaar is ten deel gevallen. Met ons zal elk regtgeaard Katholijk zoodanige consideratie verwerpen. Waar de belangen van het Vaderland spreken, vraagt geen Nederlander naar de godsdienstige gezindheid, maar naar de *bekwaamheid* van den persoon. En dan herhalen wij, met nadruk en ernst, de vraag: Hoe heeft de heer VAN HALL er toe kunnen komen, om den heer LIGHTENVELT tot de betrekking van gezant te *Parijs* geschikt te oordeelen: zóó geschikt zelfs, dat hij hem [illegible] laat doen over alle, in de diplomatie [illegible] den mannen?

Men *kan* niet gerust zijn, wanneer [illegible] overweegt, dat bij een kabinet, hetwelk den grootsten invloed heeft op den gang der wereldzaken, onheil zwangere gebeurtenissen; voor hetwelk zelfs de warmste vrienden van het Ministerie waarschuwen, om op zijne hoede te zijn; welks [illegible] veroveringszucht niet geëffaceerd wordt door de magtspreuk: *»het keizerrijk is de vrede«;* bij zoodanig kabinet ons land wordt vertegenwoordigd door een man, die, met alle hulde voor zijne overige bekwaamheden, *den eersten stap* doet op den kronkelenden en met valstrikken bezaaiden weg der diplomatie.

Wij voor ons slaan, met een bezorgd oog, het be-

leid onzer buitenlandsche zaken gaande. De Heer VAN HALL getuigde van zich zelven, dat hij »nog maar was een jong diplomaat.« Moge het Vaderland, tot [illegible], nimmer antwoorden: »Neen, gij waart een kinderachtig diplomaat!« Dat wenschen wij van harte.

Het *Weekblad van den Helder* maakt, in een terugblik op het afgeloopen jaar, onder anderen de navolgende, zeer juiste beschouwingen over de positie van het tegenwoordig Ministerie.

Het ministerie viel, en een ander trad op, waarin tot verbazing van de aanschouwers VAN HALL en DONKER CURTIUS nevens elkander zaten, en waartoe eenige leden van het vorig ministerie overliepen. De tweede kamer werd ontbonden en onder den invloed der kerkelijke beweging, zag men vele constitutioneel gezinden door de ultra-orthodoxe groenianen, of door de aanhangers der oude orde van zaken vervangen, en de constitutionele partij, ofschoon krachtig vertegenwoordigd, werd minderheid.

Het valt ons moeijelijk te gissen, wat het nieuwe ministerie wil. — Het beloofde in eene tegenovergestelde rigting te zullen regeren; maar is volgens den Minister van Marine even liberaal als het vorige, maar alleen in eene andere rigting.

De stelling van het ministerie is zeer moeijelijk. De oud-Dordtsche vaderen zijn zwaar op de hand, en vader GROEN is de man niet, om gedane beloften te vergeten. Sinds het begin van zijne parlementaire loopbaan gewoon, om alle mogelijke regeeringen te bestrijden, kon het tijdelijk verdrag met het tegenwoordig ministerie hem wel eens spoedig te lang, en de oppositielust hem op nieuw bekruipen.

Zoodra dat oogenblik aanbreekt, is de val van het ministerie nabij; want een eigen meerderheid bezit het niet. — De groenianen, zelve onmagtig tot regeren, zijn talrijk genoeg om de minderheid, waarbij zij zich voegen, tot meerderheid te maken.

Ook in een ander opzigt is de stelling van het ministerie moeijelijk; want hoe sterk ook een groot deel der protestanten, uit godsdienssige drijfveeren tegen THORBECKE, en het ministerie, dat door zijn naam gewoonlijk wordt aangeduid, was opgezet, hoe ook misleid omtrent de regten der Roomsch Catholijke kerk en het gedrag der ministers, tegenover Rome — de Natie is daarom niet groeniaansch of reactionair; maar algemeen constitutioneel gezind, en verlangt over het algemeen niets minder vurig, dan voor twee jaren, dat de Grondwet in haren geest mag worden ontwikkeld en toegepast.

Die rigting van den zin des volks wordt niet geheel door het ministerie miskend; van daar die betuigingen, dat zij even liberaal zijn, als het vorig ministerie; van daar hunne zucht, om zoo min mogelijk aan te roeren, wat van eene tegenovergestelde rigting kan doen blijken, — van daar de blijkbare zucht, om voor zoo ver de alliantie het veroorlooft, de Natie in dit opzigt gerust te stellen

Het ligt in den aard der zaak, dat zoodanig ministerie niet veel kracht kan hebben; door de banken en rotsen in een smal vaarwater oplaverende, kan het geen koers zetten als in volle zee.

De wijze, waarop het ministerie was tot stand gekomen, legde de verpligting op, om iets tegen de roomsche kerk te doen. Wij durven verzekeren, dat de ministers liefst niets gedaan hadden; maar wanneer men als partijman aan het bestuur komt, dan is men tot partijdaden verpligt. Zoo kwam de wet op de kerkgenootschappen voor den dag; wegens het verkeerde beginsel door ons bestreden, maar in zijne bepalingen weinig beduidend, en door de amendementen der tweede kamer, waarmede de ministers zich gereedelijk vereenigden, nog onbeduidender geworden.

Voor de groenianen alleen is de wet, hoe onbeduidend ook, een stap voorwaarts tot de heerschende kerk, die hun doel is. Het beginsel van inmenging van den staat in kerkelijke zaken, is daardoor erkend. Zij wachten nu van den tijd af de grenzen te verzetten en uit te breiden; en iedere uitbreiding brengt nader tot eene vereeniging van kerk en staat, waarbij die partij hoopt en verwacht, dat hare kerk die staatskerk zal zijn.

Het heeft [waren er niet zulke gewigtige belangen aan verbonden] zijne vrolijke zijde, als men GROEN zijn spel met het ministerie ziet spelen, en het interrogatoir wordt, hoe dat ministerie over de betrekking van den staat tot de kerk denkt, terwijl het ministerie allerhande manoeuvres maakt, om zonder den bondgenoot te ergeren, de vraag zoo min mogelijk te beantwoorden, gevoelende, dat de consequentie noodzakelijk verder zoude voeren, dan men gaarne zoude willen.

De wet op de kerkgenootschappen was hoofdzakelijk tegen de regeling der R. C. kerk hier te lande gerigt; met dat doel werd zelfs aan de wet eene terugwerkende kracht geschonken. Maar men weet, dat zulks volstrekt niet belet heeft, dat die regeling volkomen door de regering is erkend, en dat de groote protestantsche April-beweging in dit opzigt derhalve op niets is uitgeloopen. Dit heeft velen, die aan de beweging deel namen, te leur gesteld; maar was voor ieder, die onbevooroordeeld de zaak beschouwde, voorspeld. Zelfs al ware er een zuiver groen ministerie opgetreden, de uitslag zoude niet anders geweest zijn. Waar twee vijfde eener bevolking zich op grondwettige regten mag beroepen, daar mag men in dagbladen en redevoeringen, door blinde godsdienstijver vervoerd, aandringen, om zoodanige regeling te beletten, ieder deinst voor de verantwoordelijkheid terug, zoodra hij zelf daartoe de hand moet leenen; dan let men ook op andere overwegingen dan alleen op hetgeen men gaarne zoude *wenschen* dat gedaan werd.

Meer vreemd komt het ons voor, dat nog niet aller oogen zijn opengegaan van hen, die ter goeder trouw aan de April-beweging hebben deelgenomen, dat zij nog niet tot het besef zijn gekomen de poppen te zijn geweest, waarmede anderen hun spel speelden, dat niets is verkregen van hetgeen motief der beweging was, maar dat alleen een krachtig constitutioneel gezind ministerie is vervangen door een reactionnair, dat afhankelijk is van de groenianen en de overwonnen constitutionele partij nog te zeer moet ontzien, om zijne beginselen openlijk te durven toonen.

Na de veelvuldige en hatelijke personele aanvallen, waaraan de voorstellers in de Tweede Kamer waren blootgesteld, was het niet meer dan verpligte, maar wélgekozen en scherp doeltreffende zelfverdediging, toen de heer VAN HOEVELL aan de Natie, als het ware, eene vlugtige daguerréotype gaf van zoo menigeen, die, niet achteruit ziende naar hetgeen zij *hadden* gedaan, maar vooruit 't geen ze, wisselziek genoeg, nu de atmospheer was veranderd, wenschten te doen, evenwel zich veroorloofd hadden de voorstellers van inconsequentie te beschuldigen.

Het kon op wat afstuitende, maar steeds binnen de vormen van betamelijkheid blijvende wijs — omdat de critiek op *feiten*, niet op inquisitie van bedoelingen rustte — die daguerréotype werd gegeven:

Ook ik ben beschuldigd van inconsequentie, zoowel in het Voorloopig Verslag als in deze Kamer. Het heeft mij verwonderd dat onder anderen de geachte afgevaardigde uit Zwolle (de heer Groen van Prinsterer) mij dit voor de voeten heeft geworpen. Immers, onderstel het ware zoo, — de eerste maal dat ik de eer had in deze zaal, nu ongeveer 4 jaren geleden, het woord te voeren, werd mij onmiddellijk door die spreker toegevoegd: »Gij zijt eene specialiteit,« en hij waarschuwde de Vergadering op hare hoede te wezen voor specialiteiten. Ik ben dus in zijne oogen eene specialiteit. En nu mag, volgens zijne uitdrukkelijke verklaring, eene specialiteit zich aan de grootst mogelijke inconsequentie, zoo niet meer, schuldig maken. Immers toen de drie Ministers van dit Ministerie, die uit het vorige zijn overgekomen, van inconsequentie werden beschuldigd, verdedigde de spreker hen. En waarmede? Met het argument, dat het specialiteiten waren. Het verwondert mij dus, dat de spreker aan mij, dien hij houdt voor eene specialiteit, niet dezelfde verdediging toestaat als aan de drie Ministers.

Maar het verwondert mij ook, dat men in dezen tijd en in deze Kamer er nog over valt, dat iemand inconsequent is. Mijne Heeren, wij leven in een tijd van inconsequenties; de geheele atmospheer is vervuld van inconsequenties; waar gij u wendt, overal ziet en hoort gij inconsequenties. Als wij naar zekere groene tafel, hier te lande, de oogen slaan, dan is het als of de tijd gekomen is, waarvan de dichter zong, dat de wolf en het lam vreedzaam naast elkander zouden zitten. Die dichter meende dat dit een gevolg zou wezen van vrede, liefde en eensgezindheid. Ik zal nu niet onderzoeken, of inderdaad die elementen ook deze zamenzitting hebben tot stand gebragt, of dat ze slechts ontstaan is, doordien de wolf en het lam zich keeren tegen een en dezelfde pool.

Een geacht afgevaardigde uit Leeuwarden, de heer Dirks, heeft mij ook beschuldigd van inconsequentie. Maar, Mijne Heeren, die afgevaardigde was onder het vorig Ministerie ministerieel; hij heeft die rigting ondersteund, door zijn geheel gedrag, door bijna al de stemmen, die hij heeft uitgebragt. De annalen van deze Vergadering bewijzen dat. Thans zijn wij in een tijd van een tegenovergestelde rigting, en nu is hij weêr ministerieel! Die geachte afgevaardigde heeft vroeger krachtig gestreden voor de afschaffing van de tonnegelden: nu is hij er tegen.

Zoo heb ik ook met de uiterste verbazing gehoord — om nog een enkel bewijs te geven van de juistheid der bewering dat wij in een atmospheer van inconsequentie zijn — de redevoering van den geachten afgevaardigde uit Amsterdam (den heer Schimmelpenninck). Die heer heeft ons thans trachten te bewijzen, dat die accijns op het geslagt volstrekt niets tot de duurte van het vleesch zou toebrengen, en daarom was hij er ook tegen. Mijne Heeren, ik herinner mij, dat die geachte afgevaardigde eens expresselijk uit Londen is gekomen, om voor dit land eene Engelsche constitutie te maken. Ik had wel gewenscht, dat hij was gekomen om hier een Engelsch belastingstelsel in te voeren. Hij werd Minister, en in deze zelfde zaal sprak hij de volgende merkwaardige woorden:

»Van hare zijde beijvert de Regering zich met allen ernst te overwegen, op welke doelmatige wijze zij verligting zal aanbrengen in die belastingen, waarvan de zwaarte *op eene onevenredige wijze* die klasse van ingezetenen in den staat drukt, die de meeste moeite ondervindt, om in hare dagelijksche behoeften te voorzien. Dat de accijnswetten op *het gemaal* en *het geslagt* in de allereerste plaats hier in aanmerking komen, zal bij UEd. Mogenden gewis gereeden ingang vinden en wij durven aanvankelijk reeds op de ondersteuning van U Edel Mogenden rekenen, wanneer wij, zoo als wij hopen, uwe medewerking eerlang zullen kunnen inroepen op wets-ontwerpen, waarbij de genoemde belastingen, zoo al niet zullen wegvallen, zeker zoodanige vermindering en wijziging zullen ondergaan, *die den knellenden druk derzelve* voor alle ingezetenen van Nederland zullen doen ophouden.« Zoo sprak de edele Graaf, in deze zelfde zaal, in 1848!

Ik had nog een naam opgeschreven als een bewijs voor dien atmospheer, waarin wij zijn. Daar echter die »bevallige« spreker reeds van twee mijner ambtgenooten en mede voorstellers, daaromtrent eene opmerking heeft moeten hooren, zou het van mijne zijde wreed zijn, deze wonden weêr open te rijten.

Maar ik heb ook menige inconsequentie — gij merkt, ik noem de zaken maar bij haar waren naam — meenen te bespeuren in eene en dezelfde redevoering van leden, die ons voorstel bestreden, onder andere in die van twee welsprekende redenaars, ieder op zijn eigen trant welsprekend, de geëerde afgevaardigde uit de residentie en uit Goes, de heeren Groen en van Deinse.

De afgevaardigde uit de residentie begon met den toestand onzer finantien in hetzelfde licht te beschouwen als zij, die meenen, dat ze niet toelaten eene belasting af te schaffen; ook om die reden was hij tegen ons voorstel. Intusschen eindigde die spreker zijne rede met den Minister niet alleen te verzoeken iets te doen tot ontlasting der Natie, maar dit zelfs *spoedig*, zonder te dralen, *onverwijld* te doen; hij wilde geene beloften, maar *onverwijlde daden*.

De afgevaardigde uit Goes heeft ons eene interessante historische bijzonderheid herinnerd, van het jaar 1748. Die accijnsen! zeide hij, schaft ze niet af; eene income-tax! Wacht er u toch wel voor; spiegelt u aan onze voorouders van 1748! En ook die spreker is geëindigd met den Minister te verzoeken er ernstig aan te denken, om indirecte belastingen ter waarde van 10 millioen af te schaffen, en daarvoor onder meer in de plaats te stellen eene income-tax! Dit alles vindt men in dezelfde redevoering.

Indien ik dus inconsequent was, men zou het kunnen toeschrijven aan de atmospheer en men zou mij onregt doen, zoo men nu mij speciaal daaromtrent een verwijt maakte.

Voor een der afgevaardigden (de heer DIRKS) scheen de verdediging toe een doodelijke aanval te zijn, en hij vroeg — door de aanwijzing getroffen — het woord, voor een persoonlijk feit; want hij wenschte de beschuldiging van zich af te weêren, dat hij was *»een politieke weêrhaan«*.

Men kan de algemeene overtuiging van 't geen geene zeldzame uitzondering, helaas! meer is, daaruit opmaken, dat de Voorzitter zoodanige beschuldiging niet als *persoonlijk feit* kon doen gelden.

Deze uitspraak van den Voorzitter was, dunkt ons, de gedaguerreotijpeerde leden een nog doodelijker slag, dan de daguerréotype zelf.

Voor het eerst alzoo zien wij eene Tweede Kamer, waar onzelfstandigheid en wisselziekte van staatkundige gedragslijn zoo algemeen zijn, dat eene beschuldiging daarvan geene opzettelijke verdediging meer behoeft!

De *fiasco's*, die de heer VAN RAPPARD heeft geleden bij de discussiën over het Voorstel der negen leden, zijn bijkans niet te tellen.

Men zal zich herinneren, dat die heer bovenal veel indruk heeft gemaakt door zijne permanente bewering, dat de Voorstellers *verkeerdelijk* hadden gesproken van eene vergelijking tusschen de markten te Amsterdam en te Londen.

Wij zullen den heer VAN BOSSE laten spreken, om aan te toonen op wat wijze van cijfers en gegevens misbruik is gemaakt in de Tweede Kamer, of hoe kwalijk de bestrijders ingelicht waren, ofschoon zij hunne berekeningen boven allen twijfel verheven achtten.

Ik kom nu, Mijne Heeren, tot eene aanmerking op de becijfering, die aangevoerd is geworden door onze tegenstanders en die ook een diepen indruk heeft gemaakt op den Minister van Finantiën. Eene gewigtige beschuldiging, Mijne Heeren, waaraan de voorstellers gemeend hebben waarde te moeten hechten, want, werd de beschuldiging waar bevonden, dan zouden de voorstellers blijkbaar eene poging hebben aangewend, ik zeg niet, om de Kamer te misleiden, maar om de Kamer in eene verkeerde meening te brengen.

Welke is die beschuldiging? »Gij spreekt van de prijzen die het rundvleesch van Hollandsche beesten op de markten van Leadenhall en te Newgate doet, en gij ziet voorbij, vooreerst dat, wanneer gij spreekt van den prijs van 60 à 70 cents hier te lande, er een aantal plaatsen in ons vaderland zijn waar het vleesch minder kost.« Dat geef ik gaaf toe, maar zij die daaraan bijzonder hechten, gelieven in het oog te houden, dat de markt te Newgate niet is eene markt van het eene of andere dorp in Engeland; maar eene markt in de hoofdstad, in Londen, en dat, wanneer men dus vergelijkt twee plaatsen uit verschillende Rijken, men, dunkt mij, het zij met bescheidenheid gezegd, wèl doet om de markt te Londen te vergelijken met die van Amsterdam, misschien van 's Gravenhage, maar niet met die van Zwolle of Groningen. Hadden wij willen vergelijken of gesproken van eene markt te York, Bristol of Sheffield, eene markt die mij niet bekend is, dan had men kunnen zeggen, dat het vleesch hier te lande, te Groningen of te Delfzijl goedkooper is dan dat op die markten; maar wij hadden hier te vergelijken den prijs in de hoofdstad van Nederland met dien in Engelands hoofdstad; die prijzen van andere plaatsen in ons vaderland doen hier niets af.

Het andere punt is van meer belang. Gij hebt u vergist, zegt men, die prijzen van de markten te Leadenhall en te Newgate zijn niet de prijzen waarvoor de consumateurs het vleesch kunnen verkrijgen; maar de prijzen en gros waarvoor men het vleesch in kwartieren koopt; wanneer gij nu verder wilt onderzoeken, dan zult gij bevinden dat, bijv. het garnizoen te Leijden slechts een prijs van 42 cents betaalt. Dat punt, Mijne Heeren, men houde het mij insonderheid ten goede, die meer bepaald dat gedeelte ter beantwoording op mij heb genomen, dat punt was juist vroeger reeds mijne aandacht niet ontsnapt, en alvorens de voorstellers de vrijheid namen, om deze cijfers aan de Kamer te onderwerpen, had ik gemeend naauwkeurig te moeten onderzoeken wat van dat punt was. Ik zal, ik acht mij daartoe verpligt, aan de Kamer rekenschap geven van de gronden van mijn onderzoek. Hoewel ik meende uit vroegere lectuur vrij zeker te mogen opmaken, dat de markt van Leadenhall inderdaad was eene vleeschmarkt, en niet alleen eene markt waar men het vleesch in kwartieren verkocht, heb ik daarnaar geïnformeerd. Ik heb informatiën ingewonnen bij personen die Engelsche dienstboden houden; ik meen dat de getuigenis van zoodanigen in *casu* iets afdoet. Eenstemmig was de getuigenis van ieder particulier op de vleeschmarkten te Newgate en te Leadenhall vleesch kon koopen voor denzelfden prijs als waarvoor het in kwartieren verkocht werd. Dat is dus reeds één bewijs, Mijne Heeren. Ik heb mij daarmede echter niet tevreden gesteld en verder onderzoek gedaan. Ik heb getracht te onderzoeken of ook welligt de prijs die groote etablissementen in Engeland betalen voor het vleesch dat zij behoeven, lager was dan die prijs op de vleeschmarkten. Immers moest uit de vergelijking van den prijs die de particulier op die vleeschmarkt betaalt en den prijs, die aan de groote etablissementen in rekening worden gebragt blijken, of dit etablissement gelijken prijs betaalde als de particulier of welligt iets minder.

Mijne Heeren, mijne verwachting is niet teleur gesteld. De tabellen van handel en scheepvaart, welke jaarlijks door de Engelsche regering aan het parlement worden overgelegd, de zoogenaamde *blue-books* geven mij eene opgave van den prijs van het vleesch, die door de administratie van een zeker hospitaal, het St. Thomas hospitaal, jaarlijks werdt betaald, en wel gedurende de laatste vijftig jaren. In het deel, dat ik thans voor mij heb, vind ik dien prijs gedurende de laatste drie jaren. Oogenschijnlijk heb ik dien gelijk gevonden aan den gewonen prijs op de markt Leadenhall; maar nu vind ik eene kleine aanteekening onder dien staat, die mij tot eene andere conclusie brengt. Bedrieg ik mij in die conclusie, dan bedrieg ik mij op gezag van een officieel stuk door de Engelsche regering aan het Engelsche parlement overgelegd. Ik vind in die aanteekening namelijk dat het vleesch aan het hospitaal wordt geleverd *zonder beenen*, die *een vijfde* van het vleesch bedragen; dat het bestaat dat hospitaal een vijfde minder voor het vleesch dan anderen op de markt te Leadenhall betalen.

Ik heb mijn onderzoek nog verder voortgezet, en hoezeer het uiterst moeijelijk is tot zekere resultaten te komen, omdat de soorten van vleesch zoo verschillend zijn, en dus wanneer men de opgave vindt van prijzen door eenig etablissement betaald daaruit nog niet met volstrekte zekerheid kan worden afgeleid, meen ik toch met zekerheid te kunnen zeggen, dat voor alle etablissementen de prijs minder was dan aan de markt van Leadenhall werd betaald.

Ik heb mij echter *daarmede niet* te vreden gesteld, en ik heb dezer dagen twee geachte handelshuizen, één te Amsterdam verzocht, dat zij hunne correspondenten te Londen antwoord

zouden vragen op de volgende vragen: of die markt te Leadenhall was eene markt voor iedereen, gelijk in het tijdschrift *The Economist* vermeld is, waar iedereen voor dien prijs zich van kleine hoeveelheden vleesch kan voorzien, en het antwoord, zoowel dat over Amsterdam, als over Rotterdam ontvangen, was: «Ja.» Ik heb verder laten vragen eene opgave, van den prijs nu niet per Stone van acht pond, maar per pond, en dus in kleine hoeveelheden. En uit het antwoord met den telegraaph ontvangen, dat ik thans voor mij heb, blijkt, dat die prijs volkomen overeenkomt met dien welke blijkens de opgave in *The Economist*, voor kwartieren betaald wordt; dus de man die op den markt te Leadenhall koopt betaalt voor een pond vleesch niet meer dan de man, die zijn vleesch in kwartieren koopt. Maar wat is er dan van de verzekering, ook hier in deze kamer gedaan, dat de particulieren in Engeland meer voor hun vleesch betalen dan volgens onze berekening? Wel de reden ligt voor de hand. Niet ieder gaat naar de markt in Engeland zoo min als hier, slechts zij die, hun voordeel willen betrachten gaan naar de hal. En de burger die, in de steden waar hallen zijn derwaarts gaat, betaalt niet minder dan hij wien het door den vleeschhouwer aan huis wordt gebragt.

Het is dus waar, wat in de Memorie van Beantwoording is gezegd dat, hal-prijs met hal-prijs vergeleken, de prijs van het vleesch in de *hal* te Londen oneindig goedkooper is dan de prijs van het vleesch in de *hal* te 's Gravenhage, en dat het onderscheid — ik wil nu niet weder in berekeningen treden — maar dat het onderscheid groot genoeg is, om aan te toonen, dat niettegenstaande de kosten van transport, die het vee, dat naar Engeland wordt gezonden, heeft te dragen, de accijns, die hier wordt geheven te weeg brengt, dat de prijzen van vleesch hier hooger zijn dan in Engeland; hooger dan het verschil door den accijns te weeg gebragt, bedraagt.

Wij gelooven niet, dat de heer VAN RAPPARD, na deze inlichtingen, «gaarne» zal terugkomen op *zijne* bijzonderheden omtrent de Londensche marktprijzen.

Buitenland.

ENGELAND.

De *Times* behelst in zijn jongste No. een betoog tot geruststelling van het publiek hier te lande over de ontwerpen, welke Rusland zoude voeden, om uit het hart van Azie naar Indie te trekken. Men vergete niet de moeijelijkheden van den bodem, den verren togt en voorts zouden die Aziatische horden niet bestand zijn tegen het welgeoefende, van geschut welvoorziene Britsch-Indische leger.

— Onze dagbladen lichten de circulaire van den Franschen minister van Buitenl. Zaken toe, en vinden dit een waardig bezadigd staatsstuk; zij betoogen bij die gelegenheid op nieuw, dat de noodzakelijkheid alleen den oorlog kan veroorzaken, maar dat de groote zeemogendheden niets liever dan den vrede gewenscht hebben en dat die ook het einddoel van alle tegenwoordige maatregelen is. De meeste overeenstemming blijft tusschen die mogendheden bestaan.

— In berigten uit Parijs is gewaagd van een bezoek van lord Palmerston, den minister van binnenlandsche zaken, te Parijs. Thans zegt het Brusselsch dagblad, de *Emancipation*: «Wij vernemen uit eene zekere bron, dat lord Palmerston dezer dagen te Parijs twee lange conferentiën met den keizer der Franschen gehad heeft. Wij zijn natuurlijk niet bekend met de besluiten, welke in die conferentie welligt zijn genomen, maar het feit van de ontmoeting dier hooge personen meenen wij te kunnen bevestigen. De Engelsche dagbladen zeiden, dat lord Palmerston zich voor eenige dagen naar zijn buitengoed begeven had; die van Parijs bevatten niets hiertoe betrekkelijk.

In de Londensche dagbladen leest men dat j.l. Donderdag eene vergadering der leden van het Britsche kabinet gehouden is, die vier uren duurde en door lord Palmerston werd bijgewoond.

— Sedert de inrigting der Indische staathuishouding in de afgeloopen parlementszitting een onderwerp van onderzoek en beraadslaging werd, is in Engeland meer dan ooit de aandacht van velen gevestigd op hetgeen zou kunnen gedaan worden, om in het Indische rijk, de productie en de welvaart te ontwikkelen. Die ontwikkeling, inzonderheid door particulieren ondernemingsgeest, wordt door de Londensche *Times* aanbevolen als het beste middel om Engeland's heerschappij over Indie duurzaam te maken.

Thans zijn onderscheiden omstandigheden gunstig voor het ondernemen, bij voorbeeld, van werken tot besproeijing van gansche Indische landstreken, welke zonder toevoer van water immer arm blijven. De behoefte aan zoodanige werken zal in dit jaar waarschijnlijk weder door een jammerlijk bewijs worden bevestigd: uitgestrekte landstreken in het presidentschap Bombay worden door gebrek aan regen met hongersnood bedreigd.

De kostbare oorlogen, waarmede de achterlijkheid van Indie wel eens verschoond werd, is inderdaad geen beletsel tegen het ondernemen van openbare werken in Indie. Zoo maar het Indische gouvernement den Britschen ondernemingsgeest te gemoet komt; zoo het aan de Britsche ingenieurs maar toelaat het terrein op te nemen, berekeningen te maken van de kosten der besproeijing, tollen en accijnsen te heffen voor den uitvoer van water; kortom, zoo het hun vrijlaat al hetgeen noodig is, om een goed dividend aan de aandeelhouders te kunnen uitkeeren, dan zullen er gewis velen gevonden worden, die, zonder eenige bijzondere genegenheid voor het Indische volk of voor de menschheid, gaarne 6 of 7 percent uit Indie willen trekken, in plaats van 4 pct. van Engelsche spoorwegaandeelen, 3 pct. van consols, of één pct. van grondeigendom, hier te lande.

«Wij hopen dan ook dien tijd te zullen beleven, dat in plaats van Australisch goud, Indische maatschappijen van dezen aard op het Londensche beursberigt voorkomen. De regering van het moederland behoeft haar geen minimum van winst te bezorgen; maar alleen het ongestoord beheer harer eigen zaken onder de algemeene hoede van het Indische bewind.

«Zoo zou de Engelsche heerschappij nog een zegen worden voor de tallooze bevolking, die door God aan haar onderworpen is, en zal de arme Hindo eindelijk van Engeland kunnen spreken als eene dienares der Voorzienigheid.»

— Thans is men ook, met aanvankelijk goed gevolg, begonnen de rivier Dee door kunstmatige vischtekeling met zalm te bevolken. Het is de eerste maal, dat, op het voorbeeld van Frankrijk, Schotland en Ierland, die bewerking in Engeland in het groot wordt toegepast.

FRANKRIJK.

Terwijl den 8sten meer vredelievende geruchten te Parijs in omloop kwamen, zoo zijn die den volgenden dag weder geheel door oorlogzuchtige verdrongen.

Het *Journal des Débats* bevat een artikel, waarin het meldt van officiële zijde onderrigt te zijn, dat de groote raad in Turkije wel geweigerd heeft eene wapenschorsing goed te keuren, maar het Turksche kabinet heeft gemagtigd, op de volgende voorwaarden te onderhandelen: herstel der betrekkingen gelijk die waren vóór het gezantschap van prins Menschikoff, de bevestiging der vroegere verdragen in een nieuw verdrag op te nemen; ten aanzien der ontruiming van de Donau-vorstendommen, zou de Porte zich vergenoegen met den waarborg der mogendheden; de conferentie moet gehouden worden in eene onzijdige stad; de Porte verbindt zich de aan de Christenen toegekende vrijdommen te bekrachtigen; zij zal ook binnen 's lands verschillende hervormingen tot stand brengen; zij eischt daarentegen vernieuwing der waarborging van de onafhankelijkheid van Turkije volgens de verdragen van 1841.

Dit alles zou tamelijk vredelievend luiden, doch dit had niet kunnen beletten, dat gister, Maandag, weder oorlogzuchtige geruchten in omloop kwamen: 55,000 Franschen en 20,000 Engelschen zouden naar Kandia gezonden worden. De Fransche artillerie zou aanmerkelijk worden vermeerderd. Er moeten aan de Fransche en Britsche admiralen in den Levant nieuwe en krachtige instructien zijn gezonden. De Russische gezanten in Engeland en Frankrijk, de heeren von Brunow en Kisselew, zouden Londen en Parijs verlaten, zoodra zij het berigt ontvangen, dat de vereenigde vloten de Zwarte zee zouden zijn binnengestevend.

Het *Journal des Débats* doet opmerken, dat het bovengemelde besluit der Turksche regering genomen is vóór dat het bevel was gezonden, dat de vloten meergemeld bevel erlangd hadden, en vóór dat aan Rusland verboden was, ter zee vijandelijkheden te plegen.

De *Presse* zegt, dat twee schepen onder parlementaire vlag naar Sebastopol zijn vertrokken, om aan de Russische oorlogschepen aan te zeggen, dat zij die haven niet mogten verlaten op straffe van beschoten te zullen worden.

— Te Havre, te Lorient en op andere punten der kust worden thans van gouvernementswege maatregelen genomen, om de oesterbanken, die door langdurige achteloosheid en door het gemis eener goede wetgeving zijn uitgeput of verarmd, weder te bevolken.

— In de afgeloopen week zijn de graanprijzen te Parijs en te Marseille op dezelfde hoogte gebleven en te Havre iets gerezen.

DUITSCHLAND.

Het Wurtemburgsche regeringsblad van 2 Jan. berigt, dat de ook in Wurtemburg opgekomen kerkelijke geschillen tusschen de regering en den Roomschen bisschop, ten gevolge der gevoerde onderhandelingen, geheel bijgelegd zijn

PRUISSEN.

In de Tweede Kamer is Zaturdag beraadslaagd over de verordening voor het bestuur der steden in Westphalen. Die beraadslaging zou Maandag voortgezet worden na eene geheime zitting, waarin, volgens de verklaring van den president, noch eene leening, noch de Oostersche questie ter sprake zou worden gebragt.

(Naar men per telegraaph verneemt, is in die geheime zitting, den 9 door de Tweede Kamer gehouden, van regeringswege eene voordragt gedaan, welke betrekking heeft tot het verkrijgen eener oorlogshaven aan de Noordzee.

ZWEDEN EN NOORWEGEN.

Het officiële Zweedsche regeringsblad bevestigt hetgeen reeds gemeld is aangaande de door den koning aan de geheime rijksdags-commissie gedane mededeelingen, omtrent de handhaving eener strikte neutraliteit voor Zweden en Noorwegen, en het te dier zake met Denemarken gesloten verdrag, en voegt er bij, dat de regering hare besluiten niet alleen aan de gezamenlijke *Europesche hoven*, maar ook aan de aanzienlijkste *Amerikaansche zeemogendheden* heeft doen kennen.

Volgens de *Neue Preussische Zeitung* zou het tusschen Zweden en Denemarken gesloten verdrag ook aan Pruissen zijn toegezonden, met uitnoodiging om tot hetzelve toe te treden, en zou de hoofdbepaling daarvan zijn, dat de contracterende Staten zich verbinden, om, in geval van oorlog, hunne oorlogshavens voor de schepen der krijgvoerende mogendheden te sluiten, en in de overige havens het binnenloopen dier schepen wel toe te laten, maar te beletten, dat zij aldaar oorlogs-behoeften innemen.

SPANJE.

De Spaansche regering heeft weder twee hooge ambtenaren, die als senaatsleden in de spoorwegquaestie tegen het ministerie hadden gestemd, uit hunne ambten ontzet. Andere maatregelen van meer of min willekeurige strekking, werden te gemoet gezien, doch het ministerie scheen nog te aarzelen om daartoe over te gaan.

RUSLAND.

Uit Petersburg wordt gemeld, dat men daar wel tot de ontruiming der Donau-Vorstendommen genegen zou zijn, zoodra de Porte over den vrede met Rusland regtstreeks wil onderhandelen en onder waarborg der vier groote mogendheden niet alleen de verlangde guarantie — de erkenning der vrijdommen van Christenen — maar ook tot afstand van Batum, aan de oostkust van de Zwarte Zee besluit. Dit wordt daarop gegrond, dat Turkije in Azie aanvaller was, en onder de Russische onderdanen opstand heeft willen verwekken; Rusland had zich vergenoegd, de vorstendommen te bezetten en zal die verlaten, zoodra genoegzame voldoening gegeven is. De keizer van Rusland heeft geene uitbreiding van zijn Europeesch rijk op het oog; dit heeft hij herhaaldelijk en nog in den laatsten tijd plegtiglijk aan de mogendheden doen kennen.

— Uit Petersburg wordt gemeld, dat de gouverneur-generaal van de provinciën Lijfland, Esthland en Koerland, zich even als de burgerij van Riga, bereid hebben verklaard, om het hunne bij te dragen, ten einde den keizer te ondersteunen in de in het manifest van den eersten November verkondigde bedoelingen, en dat de burgerlijke ambtenaren in Esthland en Koerland, en een deel van die van Lijfland, een tiende gedeelte hunner bezoldiging, ten behoeve der schatkist, zullen opofferen.

Een klein eskader Russische oorlogschepen, 't welk den 18den van Odessa naar den mond van den Donau is gezeild, is door stormweder verstrooid. — In bijzondere brieven wordt bij herhaling gemeld, dat het Russische linieschip *Roskislaf*, 't welk deel heeft genomen aan het gevecht van Sinope, niet te Sebastopol is teruggekomen, en dat men alzoo moet onderstellen, dat het schip verongelukt zal zijn.

TURKIJE.

Naar luid van bijzondere brieven, van vroegere dagteekening dan met den telegraaf uit de Turksche hoofdstad, was de partij, die den oorlog wilde doorzetten, nog zeer magtig, en arbeidde deze nog ijverig in 't verborgen. Handel en verkeer zijn geheel gestremd onder den druk der omstandigheden. De klinkende munt is genoegzaam verdwenen. De Softa's, die door den Seraskier zijn gevangen genomen, zullen gestreng worden gestraft. — Indien de Sultan niet tusschenbeide komt, moeten zij, in zakken gebonden, in den Bosporus worden geworpen. Gedurende het oproer is het rustig in Pera en Galata gebleven, en daar het niet onbekend was, dat de beide vloten onmiddellijk de Christenen te hulp zouden komen, is het bij bedreigingen gebleven.

Berigten van den 26sten des avonds met den telegraaf aangebragt, melden, dat de bezetting van de hoofdstad versterkt was geworden, en steeds in de kazernen werd bijeengehouden; dat talrijke afdeelingen de stad doorkruisten en elke zamenscholing, die eenig dreigend aanzien bekwam, uiteen dreven. Het ministerie was door eenige buitengewone bewindslieden versterkt en had zich permanent verklaard. Honderd Softa's waren vooreerst naar Candia verbannen, en daaronder zonen van zeer hooggeplaatste Turken; zoo het scheen, was de partij van den oorlog nog niet ontmoedigd.

—

Uit WEENEN wordt van heden (10 Januarij) berigt dat de Oesterr. Corresp. een redenerend artikel bevat, waarvan de strekking is om te betoogen, dat van de Oostenrijksche zijde geene krachtsontwikkeling te verwachten is. Gisteren avond zijn Nordbahn gedaan a 223.

Uit KONSTANTINOPEL zijn berigten ontvangen tot 1 dezer. Op dat tijdstip waren de Fransche en Engelsche eskaders de Zwarte Zee nog niet binnengeloopen. Integendeel bevonden de eskaders zich nog in de Baykos-baai.

Binnenland.

's Gravenhage, 10 Januarij.

Z. M. heeft de heer Mr. W. J. Ch. Schoiten van Aschat, thans inspect.-gener. der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen bij het Depart. van Financien, op zijn daartoe gedaan verzoek, benoemd tot arrondiss.-directeur der directe belastingen, in- en uitg. regten en accijnsen te Amsterdam.

—

Z. M. heeft benoemd tot commies van Staat bij den Raad van State, buiten bezwaar van 's Rijks schatkist, de heer mr. P. L. op den Hoeff.

—

Z. M. heeft tot belooning dergenen, die zich hebben onderscheiden bij de krijgsverrigtingen in het Palembangsche, in de tweede helft des jaars 1852 en in de eerste maanden van het jaar 1853, benoemd tot ridders der 4de klasse der Militaire Willemsorde: den majoor H. [illegible], den 1sten luitenant, adjudant bij den militairen kommandant van Palembang, W. J. A. Visser, den 1sten luitenant [illegible] F. E. J. Klamberg, en den 2den luitenant A. C. van der Boon, allen van het wapen der infanterie van het leger van Nederlandsch Indie, met bepaling dat bij afzonderlijke dagorders, zoo in Nederland als in Indie, eervol zullen worden vermeld: den kapitein A. J. E. d'Aumerie, de 2de luitenants J. J. Severijn en J. H. C. W. M. J. Gerlach, de sergeanten P. van Oers en J. Schneider, en de korporaals J. G. Snijders en W. van Oijen; allen mede van het wapen der infanterie van het leger in Nederlandsch Indie, alsmede: den buitengewonen controleur der 1ste klasse bij het binnenlandsch bestuur in de residentie Palembang A. H. P. de Serière.

—

Z. M. heeft den ritmeester E. H. E. graaf van Bylandt, van het 4de regement dragonders, op verzoek op non-activiteit gesteld, zonder bezwaar der schatkist; en benoemd, bij het 2de regiment dragonders, tot 1sten luitenant, den 2den luitenant G. Lijcklama á Nyeholt, van het corps; bij het 4de regement dragonders, tot ritmeester van de 3de klasse, den 1sten luit. J. P. Meeussen, van het 3de regement dragonders.

Wij hebben dezer dagen, gelijk de meeste dagbladen, overgenomen uit de *Provinciale Drentsche Courant* en uit de *Nieuwe Noordbrabander*, de berigten inhoudende, dat aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, na de verwerping van het voorstel der negen leden, zouden zijn ingezonden twee wets-ontwerpen, waarvan het een eene rijkssubsidie aanvroeg van een millioen guldens voor de uitwatering van Grave naar den Amer en het andere eene subsidie van *f* 100,000 ten behoeve van het scheepvaartskanaal van Assen op Groningen.

Na gedaan onderzoek is het ons gebleken, dat onze confrères van de provinciën Noord-Braband en Drenthe althans te vroeg eene heugelijke tijding hebben gebragt; want tot op heden *is geen dezer beide wets-ontwerpen bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingekomen.*

De wets-ontwerpen tot dusver, van regeringswege ingezonden, zijn allen van zeer ondergeschikt belang. Alleen onderscheidt zich daaronder eene voordragt, gedaan ter voldoening aan art. 13 van de wet van 5 Maart 1852, houdende regeling der zaken van de voormalige wees- en Momboirkamers. Volgens dat art. moet, *vóór* 1 Jan. 1854, eene wettelijke voordragt gedaan worden nopens de eindbestemming, eens voor al te geven aan de baten, welke omtrent dit onderwerp blijken zullen aan den Staat te behooren.

Dat de indiening dezer wetsvoordragt niet reeds vroeger gedaan is, kan welligt verklaard worden uit de vrees, dat het bekende voorstel der negen leden eene nieuwe aanbeveling zou erlangd hebben ook in deze baten, welke krachtens de wet van 5 Maart 1852, op nieuw aan de schatkist zullen ten deel vallen.

In het *Mozaïk* van de Januarij aflevering van *de Gids* lezen wij het volgende:

Wij bezitten op dit oogenblik in ons midden eene Koninklijke Commissie tot herstel van het nationaal tooneel, bestaande uit de heeren: Mr. J. van Lennep, Mr. J. H. Burlage en A. J. de Bull. Hare veelomvattende werkzaamheid sprak zich reeds uit in het doen vertoonen van *Joan Woutersz*, *Romeo en Julia* en de *Politieke Tinnegieters*, welk laatste stuk in de tale der Heraldiek een sprekend wapen zou worden genoemd.

Er wordt gevraagd of bedoelde commissie ook het nieuwe drama: *de Bede der Schipbreukelingen* laat vertoonen en daarmeê haren arbeid besluit.

---

* Nopens den dag der onthulling van het standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II, is tot hiertoe nog niets met zekerheid bekend, doch dit meent men gerust te kunnen melden, dat die onthulling niet op 19 dezer bepaald is.

---

* Men verneemt dat onze Regering dezer dagen mededeeling ontvangen heeft van het verdrag, tusschen Zweden en Denemarken gesloten, wegens het in acht nemen van de grootste onzijdigheid in de Oostersche aangelegenheden.

---

* In de residentie is aangekomen en aan het hôtel *de l'Europe* afgestapt Z. Exc. de heer de *Bock Hermsdorff*, belast met eene zending bij het Nederl. Hof, uit naam van Z. K. H. den hertog van Nassau. In het *Hôtel Fuhri* is afgestapt Z. Exc. de heer *J. Sick*, nieuw benoemd minister van Z. M. den koning van Denemarken bij het Nederl. Hof en de heer *F. von der Maase*, attaché bij de legatie.

---

* Men verneemt, dat de heer Siemelink, magnetiseur alhier, op vrijdag den 13en aanstaande, in het locaal op den fluweelen burgwal, eene derde *soirée magnetique* zal geven en zulks *ten voordeele der algemeene armen* dezer stad. Zijn wij wel onderrigt, dan hebben leden van het koninklijk gezin en vele aanzienlijken der residentie, dit werk van liefdadigheid ondersteund. Moge de deelname algemeen en de oogst rijk zijn.

---

* Onder de muzikale talenten, die zich in den jongsten tijd hier ter stede hebben doen hooren, behoorde de jeugdige Maria Frank, die zich op het Fransch tooneel heeft doen kennen te gelijk als tooneelkunstenaresse, zangeres en pianiste en wel op eene wijs, die dat kind met menige actrice van naam deed wedijveren. Te meer belangstelling wekt deze nog zoo jonge kunstenaresse, daar zij door hare buitengewone gaven de eenige steun van eene weduwe en vier nog jeugdige kleinen is. Als eene bijzonderheid valt hierbij te vermelden, dat zij uit deze residentie geboortig is en vroegtijdig naar Parijs was vertrokken, werwaarts zij eerlang zal terugkeeren, om hare studien te voltooijen.

Wij werden dezer dagen uitgenoodigd, om aan den ontvanger der registratie opgaven te doen van het getal exemplaren, dat wij drukken, en van hetgeen wij betalen aan zegelregt, in hoofdsom en opcenten.

Daarbij werd verklaard, dat de uitnoodiging geschiedde op last van den Minister van Financiën en beschouwd moest worden als de eerste stap, om te komen tot eene afschaffing of vermindering van het zegel op de dagbladen.

De *Echo Universel* zegt, dat men verzekert, dat het Gouvernement weldra aan de Tweede Kamer eene wetsvoordragt tot afschaffing van den turfaccijns en de belasting op vrouwelijke dienstboden zal aanbieden.

De aflevering van water aan de Willemspoort te Amsterdam, sedert 12 Dec. tot 7 Januarij, bedraagt 350,000 emmers, ofschoon de dezer dagen gevallen regen blijkbaar invloed uitoefent op de navraag, in de laatste dagen. De fontein levert voortdurend ruim water op.

Van Regeringswege worden, ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, verzonden de nommers 73, 74 en 75, der te Hannover op den 27sten December 1853 uitgevaardigde Gesetz-Sammlung van dat jaar: houdende: 1o. aanwijzing der plaatsen, welke in de zoutgrenskreitsen worden begrepen; 2o. voorschriften nopens het verleenen van patenten voor uitvindingen; 3o. bepalingen, betreffende de vrijstellingen voor goederen binnen de stad Emden aangebragt; 4o. bekendmaking wegens den vervoer van goederen en koopwaren op de spoorwegen, met betrekking tot de tolreglementen.

Leijden, 9 Januarij. De erfgenamen van Mevr. douairière Lewe tot Aduard, hebben aan de Diaconie der Ned. Herv. gemeente te dezer stede, eene gift van *f* 3000.— en aan het Minnehuis *f* 500 — aangeboden. Jaarlijks deed de overledene goed aan de minvermogenden te dezer stede, ofschoon zij sedert eenige jaren elders met der woon gevestigd was.

Haarlem, 8 Jan. Na eenige dagen arbeids is het gebrek in de ijzeren buis van de duinwaterleiding in het Sparen, bezuiden deze stad, hersteld. Het schijnt, dat het ontstaan is door het verzakken van een der stutten, waarop de buis rust, welke daardoor eene bogt en door het bezwijken van schroeven, eene opening heeft bekomen. De plaats van het gebrek eenmaal met zekerheid bekend en bereikbaar zijnde, is het spoedig verholpen geworden. (*H. C.*)

Alkmaar 8 Jan. De Rederijkers-kamer *Bilderdijk*, onder de zinspreuk: „Zijt meester van de taal, gij zijt het van 't gemoed", zal op 23 dezer alhier in de stadsschouwburg, daartoe door het gemeente-bestuur afgestaan, eene voorstelling geven, á *f* 1 entrée de persoon, waarvoor aan de deelnemers en aan de leden der Kamer bons à 25 cts. zullen worden uitgereikt, die in alle winkels der stad, waar levensbehoeften en noodwendigheden verkocht worden, voor mingegoeden zullen gangbaar zijn. In de maand Februarij wenscht die kamer nog eene kostelooze voorstelling te geven voor mingegoeden, die weinig in de gelegenheid zijn, zich met de werken onzer goede schrijvers en dichters bekend te maken. Te dien einde zal aan elk inteekenaar voor de eerste voorstelling een gelijk getal toegangsbilletten voor de tweede worden uitgereikt, ter uitdeeling aan mingegoeden, als waarvoor hij zich voor de eerste voorstelling heeft verbonden.

---

† **Zutphen** 8 Januarij. Door de dezer dagen op sommige plaatsen veelvuldig gevallen sneeuw was onder anderen de communicatie tusschen hier en Deventer geheel gestremd, zoodat pakketten welke den 4 dezer van hier naar Deventer of omgekeerd, verzonden werden, eerst den 6 des avonds aldaar zijn aangekomen.

.·. **Zutphen**, 9 Januarij. Dezer dagen vormde zich hier ter stede eene commissie, met den Heer Stads Architect aan 't hoofd, ten einde de straten van het ijs en de sneeuw te doen reinigen. Zij wendde zich met eene inteekeninglijst tot de ingezetenen, welke bij die opruiming belang hadden, en door derzelver bijdragen daartoe in staat, stelden zij dadelijk een ieder, die arbeiden wilde aan het werk, zoodat in een paar dagen reeds in een groot gedeelte dezer stad, met behulp van eenige karren en paarden, al het ijs en sneeuw is opgeruimd.

— Heden middag heeft men de schipburg over den IJssel afgenomen, omdat men verwacht, dat het ijs in de rivier spoedig zal drijven. De berigten van boven doen zulks te gemoet zien, want volgens geruchten zoude het ijs in de Waal wel reeds in beweging zijn. Het water is alhier sterk wassende.

Harlingen, 6 Jan. Eergisteren was de koude hier zoo gestreng, als men zich bij menschengeheugen herinneren kan. Eenige vogels vielen zelfs in de vlugt dood neder.

Vlissingen, 7 Jan. Onze kaaijen leveren thans een zeer vermakelijk en gemengd schouwspel op. De bewoners van de meest verschillende landen en luchtstreken zijn hier verzameld: Pruissen, Zweden, Denen, Russen, Chinezen, Javanen, Spanjaarden, Italianen, Potugezen en anderen vindt men in eene bonte menging; in het rijksdok liggen toch 41 groote handelschepen; 21 liggen in de westerhaven, terwijl Z. M. fregatten de Rijn en Palembang, de stoomboot Hekla en de Russische korvet Navarino ook in 's rijks dok liggen, terwijl nog een 80 tal bodems verwacht worden.

De boven-Schelde is slechts tot Walsoorde bevaarbaar.

× **Assen**, 8 Januarij. Sedert eenige dagen was de communicatie alhier door de groote hoeveelheid sneeuw, die op sommige plaatsen huizenhoog lag, ten eenemale gestremd. Meer dan 500 arbeiders waren dagelijks bezig om den rijksweg tusschen deze stad en Groningen van de sneeuw te zuiveren, en eerst gisteren is het na groote inspanning en onder de leiding van den hoofd-ingenieur gelukt, eene opening door de sneeuw te boren, ten dienste van posten en rijtuigen. De Hollandsche post was meer dan 24 uren achter en kwam niet dan per slede aan; die van Groningen is reeds sedert eenige dagen niet aangekomen. De paketten werden aldaar te voet en niet dan met levensgevaar aangebragt. De diligence-dienst tusschen Assen en Zwolle is nog op dit oogenblik afgebroken, en de voertuigen zijn hier gestald. Op enkele plaatsen lag de sneeuw 12 a 13 voet hoog, en was het jong geboomte er gansch en al onder begraven.

— Men verneemt, dat de maatschappij tot het aanleggen eener schroefstoomboot tusschen Assen en Zwartsluis, in verbinding met de Zwolsche stoombootdienst naar Amsterdam, op de voorwaarde ter verkrijging van de gevraagde concessie, door den Minister van Binnenlandsche Zaken gesteld, dat zij eerst eene proefvaart zou houden, geantwoord heeft, dat zij zich aan de proef niet wil onderwerpen, maar bereid is, hieraan te voldoen, zoodra de voorwaarde in de concessie zal zijn opgenomen. (*Dit berigt luidt anders dan het gister door ons opgenomene.* Red.)

Maastricht, 6 Jan. Heden stond voor het Prov. Hof van Limburg te regt zekere J. Leboux, oud 20 jaren, gepasporteerd militair, geb. in Suriname, beschuldigd van moord op eene hoog zwangere vrouw, door middel van een pistoolschot en zonder eenige aanleiding. De besch. zegt het leven moede te zijn en te willen sterven; hij had ook zijn vader, die elders woonde, willen vermoorden; maar dit is hem door zijne gevangenneming belet. De verdediger, de heer Michiels Jr., eischte vrijspraak, op grond, dat de besch. niet in het bezit was van zijne verstandvermogens en aan eene *monomanie homicide* leed. De proc.-gen. eischte de doodstraf. Donderdag a. s. zal het Hof uitspraak doen.

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 10 Januarij 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	61 3/16 3/8 1/4			
Dito Certificat.	3	73	*Hope* 1798/1816	5	103 7/8 4
Dito: dito	4	91 1/2 3/4 3/8	Dito 1828/1829	5	102 5/8
O. I. Leening.	4	91 1/2	Cert. 1831/1838	5	93 1/8
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito Dito	4 1/2	
Hand.-Maats.	4 1/2	124	Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	85 3/8
Certificaten	2 1/2		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild.*	2 1/2		Inschr. Assig.	6	69 3/8
Frankrijk.			Certific. dito	6	69 3/8
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.			Obligatien	4	
Nieuwe	1	20 1/8			
Dito Buitenl.	3	42 1/2	**Oostenrijk.**		
Dº Binnenl. 5/m.	3	38 1/2 3/4 5/8			
Bew. Sp. Com.		4 7/16 1/2	Metalliek	5	78 3/8 3/4
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	86 1/8 3/8
Portugal.			Dito letter B	5	86 1/8 3/8
Londen nieuwe.	5	85 1/4 1/2 3/8	Dito 1847	2 1/2	36 5/16 3/8
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2 1/2	36 5/16 3/8

Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. 94 1/2; Philad., Bankactien 3 5/8; Mexic, te Londen, 3 pct. 22 1/8; dito Onb. 21 7/8, 22 1/16, 22; Gren. Uitg. 16 5/8, 7/8.

Bij matigen handel in de hoofd-Binnenl. en Buitenl. effecten, leverde de markt hoegenaamd ook niets bijzonders op; de stemming was echter algemeen gunstiger.

FRANKFORT, Maandag 9 Jan. 5 pct. Metal. 74 3/4; 3 pct. Spanje binn. 39; 1 pct. dito 20 7/16; Wiss. op Parijs 93 1/8.

LONDEN, Maandag 9 Januarij. Consols op tijd 92 1/2, 92 3/8; Mexico N. 3 pct. 22 7/8, 23; Peru N. 4 1/2 pct. 64, 64; Gren. Uitg. 7; Ecuador 4 1/2; Spanje 1 pct. 20 3/8, 20 1/2; Certificaten 4 3/8; Passive 4 1/2; Rusl. 4 1/2 pct. 91 1/2.

PARIJS, Maandag 9 Januarij. Fr. 4 1/2 pct. ex c. 99.50; dito 3 pct. op t. 71.05; Sp. Binn. 3 pct. 38 1/2; dito 1 pct. 20 3/8; Belg. 4 1/2 pct. 96.

WEENEN, Maandag 9 Januarij. Metall. 1852 5 pct. 91; dito lett. B. 111 1/2; N. Bankact. 1356; Loten v. fl. 250 131 1/2; Lomb. Ven. 101; Zilver 20; Wiss. Lond. 11.48; Parijs 142 1/4.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.